

Hotspots van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2014 –

Werk en bestaanszekerheid voor iedereen: samen werken voor samen leven. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk in Nederland. Iedereen moet de kans krijgen om mee te doen en zich te ontwikkelen zodat je zelf kan bijdragen aan je eigen toekomst. Als het tegenzit zorgen we voor een vangnet, en als je met pensioen gaat voor een inkomen. Dat kan alleen in een land waar mensen er voor elkaar zijn.

Versie 2.0
Datum oktober 2021
Status vastgesteld

Vastgesteld in het strategisch informatieoverleg (SIO) op 13 oktober 2021

Toelichting

Inleiding

Op grond van artikel 5, 1, sub e, van het Archiefbesluit 1995 kunnen in bijzondere gevallen archiefstukken die in een selectielijst zijn gewaardeerd als te vernietigen alsnog worden gewaardeerd als te bewaren. Eén mogelijk instrument is de periodieke hotspotmonitor, zoals deze door de handreiking [Belangen in Balans \(versie 1.0\)](#) (BiB) van het Nationaal Archief wordt omschreven.

Na vaststelling van de hotspotlijst zal bepaald worden welke archiefstukken uitgezonderd worden van vernietiging. Mogelijk zijn archiefbescheiden al vóór de vaststelling van een hotspot vernietigd volgens de geldende selectielijst, dan wel na de vaststelling van een hotspot wegens hun beperkt belang niet hieraan gekoppeld en alsnog te vernietigen.

Hotspots: definitie en criteria

Een hotspot is een gebeurtenis of kwestie die zorgt voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers en/of burgers onderling. Het gaat dus om zaken die veel maatschappelijke beroering veroorzaken. Een hotspot voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

- Er is sprake van een (schokkende) gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen die voor veel maatschappelijke beroering zorgt en waarvoor uitzonderlijk veel aandacht bestaat in de media. Bijvoorbeeld: de schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn (2011); de vuurwerkramp in Enschede (2000); het neerstorten van vlucht MH17 (2014); het uitbreken van de vogelgriep (2014).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die belangrijke principiële tegenstellingen tussen burgers aan het licht brengt, het debat over de kwestie maakt veel emoties los. Bijvoorbeeld: de discussie over Zwarte Piet (2013 e.v.).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die aanleiding is voor een intensief publiek debat over het functioneren van de Nederlandse overheid. Bijvoorbeeld: het delen van de metadata van telefoonverkeer met de NSA door de AIVD (2014); de Schipholbrand (2005).
- Er is sprake van een politieke kwestie waardoor de positie van de minister of het Kabinet ernstig is bedreigd. Bijvoorbeeld: de fraude met toeslagen door Bulgaren (2013); de nationalisatie van ABN-AMRO (2008).

Persoonsgegevens en privacy

De naar het Nationaal Archief over te brengen documenten kunnen persoonsgegevens bevatten. Op de verwerking van persoonsgegevens is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. De AVG hanteert een aantal beginselen, waaronder doelbinding: persoonsgegevens mogen alleen worden verwerkt voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Verwerking voor andere, daarmee onverenigbare doelen is niet toegestaan. Archivering in het algemeen belang kan volgens de AVG als verenigbaar met de oorspronkelijke doelen worden beschouwd. Het gaat dan om overheidsinstanties of openbare of particuliere organen die wettelijk verplicht zijn om archiefbescheiden te beheren. Dat is hier het geval.

Daarnaast hanteert de AVG het beginsel opslagbeperking: persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard dan noodzakelijk voor de verwerkingsdoeleinden.

Persoonsgegevens mogen echter wel voor langere tijd worden opgeslagen met het oog op archivering in het algemeen belang, mits er maatregelen zijn genomen om de rechten en vrijheden van betrokkenen te beschermen, bijv. door pseudonimisering toe te passen. Zulke maatregelen zullen inderdaad worden genomen.

De Archiefwet regelt dat overheidsarchieven na verloop van tijd openbaar worden gemaakt. De wet geeft regels voor het bewaren van overheidsinformatie vanaf het moment van totstandkoming. Dit betekent dat archiefvormers deze regels al toepassen tijdens het verzamelen van persoonsgegevens, dus niet alleen na overbrenging naar een archiefbewaarplaats. De belangenafweging en motivatie die tot permanente bewaring hebben geleid, moeten worden beschreven in de selectielijst. Daarover moet desgevraagd verantwoording kunnen worden afgelegd.

De huidige, in 2015 vastgestelde, selectielijst van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) houdt logischerwijs nog geen rekening met alle aspecten van de in mei 2018 in werking getreden AVG. SZW heeft evenwel het voornemen om bij herziening van de selectielijst ook de AVG mee te nemen. De selectielijst zal voor elk proces vermelden of en, zo ja, welke categorieën persoonsgegevens worden verwerkt en wat daarvoor de wettelijke grondslag is.

Wijzigingen ten opzichte van vorige hotspotlijst

De voorliggende hotspotlijst vervangt de lijst die is vastgesteld in het Strategisch Informatieoverleg van 3 mei 2018, versie 1.0. De wijziging heeft betrekking op het toevoegen van MH-17 als hotspot (nr. 6) en Covid-19 als hotspot (nr. 7).

Gehanteerde procesbeschrijving om te komen tot de hotspotlijst

De hotspotmonitor is binnen het ministerie als een regulier proces ingericht, dat iedere twee jaar wordt uitgevoerd.

Bij de totstandkoming van de hotspotlijst worden globaal de volgende stappen doorlopen:

- De afdeling Informatiehuishouding (proceseigenaar), de directie Communicatie (goed beeld van onderwerpen in de media), de directie Bestuursondersteuning (dicht bij bewindspersonen en politiek) en het Nationaal Archief (expert en toekomstig eigenaar archieven) maken een concept-hotspotlijst.
- Deze wordt voorgelegd aan de SZW-organisatie. Na verwerking input akkoord op de lijst door de Bestuursraad SZW.
- Vaststelling lijst in het SIO.

Nummer	1
Hotspot	Verhoging AOW-leeftijd
Datering	2012 - 2018
Criteria	Debat functioneren overheid
Nadere omschrijving	<p>In 2012 is besloten om de AOW-leeftijd stapsgewijs te verhogen en in 2015 is besloten om deze versneld te verhogen vanwege de financiële crisis. De AOW-leeftijd gaat omhoog naar 66 jaar in 2018 en 67 jaar in 2021. Er is een tijdelijke regelingoverbruggingsuitkering AOW voor burgers met een laag inkomen die zich niet tijdig hebben kunnen voorbereiden op de (versnelde) verhoging van de AOW-leeftijd.</p> <p>De stijgende AOW-leeftijd geeft veel discussie in de samenleving en krijgt veel aandacht in de pers en sociale media. De (stijging van de) AOW-leeftijd is gekoppeld aan de (stijgende) resterende levensverwachting op 65 jaar. Hierdoor vraagt men zich of en af hoe men de AOW-leeftijd kan bereiken: met name voor mensen met een zwaar beroep.</p>
Rol organisatie	<p>De overheid biedt een basisinkomen aan personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. De overheid stimuleert de opbouw van en stelt kaders voor de houdbaarheid van aanvullende arbeidspensioenen en draagt zorg voor toezicht op de naleving daarvan. De overheid vindt dat iedere gepensioneerde minimaal een basisinkomen dient te hebben. Daarom verschaft zij een basispensioen (AOW) aan diegenen die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Dit is de eerste pijler van het Nederlandse pensioenstelsel. De AOW is echter niet alleen voor huidige, maar ook voor toekomstige generaties. Daarom draagt de overheid ervoor zorg dat de AOW ook voor toekomstige generaties beschikbaar (en betaalbaar) is.</p>
Mogelijke andere betrokken organisaties	Sociale partners (werkgevers en werknemers)

Nummer	2
Hotspot	Aanvullende pensioenen
Datering	Het 'dossier' loopt geruime tijd en zal vermoedelijk nog enkele jaren doorlopen. 2012 - 2018
Criteria	Debat functioneren overheid
Nadere omschrijving	Op het vlak van de aanvullende pensioenen spelen verschillende zaken. De inkomenspositie van gepensioneerden met een aanvullend pensioen staat al enkele jaren onder druk. Naast het al jarenlang niet indexeren van de pensioenen is er ook de voortdurende dreiging van korting. Daarnaast is er de discussie over het grondig herzien van het pensioenstelsel. De 'Perspectiefnota Toekomst pensioenstelsel' is daarbij uitgangspunt. Het onderwerp pensioenen leeft sterk in onze samenleving. In de pers en de sociale media krijgt het veel aandacht. SZW ontvangt regelmatig burgerbrieven over de onder druk staande koopkracht van gepensioneerden. Dit betreft <u>niet</u> alleen de discussie over de vernieuwing van het pensioenstelsel, maar alle dossiers met betrekking tot aanvullend pensioen.
Rol organisatie	De bewindspersoon van SZW is verantwoordelijk voor de wetgeving ten aanzien van het aanvullend pensioen (dus het pensioen dat een werknemer heeft afgesproken met zijn werkgever). Aanvullend betekent hier: aanvullend op de AOW.
Mogelijke andere betrokken organisaties	De andere betrokken organisaties zijn: organisaties van werkgevers en werknemers (vakbonden), de pensioenuitvoerders (pensioenfondsen en verzekeraars), de toezichthouders (De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten), de Sociaal Economische Raad en de Stichting van de Arbeid, wetenschap (bv Netspar).

Nummer	3
Hotspot	Implementatie uitvoering persoonsgebonden budgetten door de Sociale Verzekeringsbank
Datering	2015 - 2018
Criteria	Debat functioneren overheid
Nadere omschrijving	<p>De SVB is belast met de uitvoering van het trekkingsrecht pgb. De implementatie van dit proces is moeizaam en problematisch verlopen. SZW is hierbij betrokken geweest vanuit zijn eigenaarsrol met betrekking tot de SVB. Als opdrachtgever is VWS trekker van dit onderwerp.</p> <p>De invoering van het trekkingsrecht is regelmatig voorpaginanieuws geweest en heeft in de samenleving veel opschudding veroorzaakt.</p>
Rol organisatie	SZW is hierbij betrokken geweest vanuit zijn eigenaarsrol met betrekking tot de SVB.
Mogelijke andere betrokken organisaties	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Nummer	4
Hotspot	Sociale spanningen; Zwarte Piet
Datering	2017 - 2018
Criteria	Tegenstellingen tussen burgers/ emoties Debat functioneren overheid
Nadere omschrijving	De rol van Zwarte Piet bij het Sinterklaasfeest staat sinds enkele jaren ter discussie. Dit onderwerp genereert veel publiciteit in de pers en de sociale media. Het zorgt voor emotioneel beladen discussies, racistische uitingen, demonstraties en op sommige plaatsen geweld.
Rol organisatie	Het is niet aan de overheid om te bepalen hoe het Sinterklaasfeest wordt gevierd. Dat is aan de samenleving. De overheid heeft hier geen sturende rol in. Het decentrale karakter van het Sinterklaasfeest met honderden lokale intochtcomités, scholen en vele vrijwilligers maakt dat er op veel verschillende plekken een maatschappelijk debat plaatsvindt. De dialoog hierover zal vooral in de gemeenten moeten plaatsvinden. De overheid kan een rol spelen bij het faciliteren van dialoog. Het ministerie van SZW geeft hierbij desgewenst advies over mogelijke aanpak om spanningen tegen te gaan en dialoog te bevorderen
Mogelijke andere betrokken organisaties	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Ministerie van Justitie en Veiligheid Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Nummer	5
Hotspot	AOW uitkeringen in bezette gebieden
Datering	2002 - 2017
Criteria	Positie Minister/kabinet
Nadere omschrijving	<ul style="list-style-type: none"> • Het dossier spreekt weliswaar geen grote doelgroep aan, maar ligt gevoelig bij burgers die betrokken zijn bij het Israëliisch/Palestijns conflict en oorlogsgetroffenen uit WOII; • In de afgelopen 15 jaar zijn meerdere bewindspersonen betrokken geweest op het onderwerp, dat vooral tussen 2014 en 2017 tot discussie in media en politiek leidde; <p>Het gaat bij dit onderwerp om het korten van de AOW-uitkering van alleenstaande AOW'ers die woonachtig zijn in de gebieden die zijn bezet door Israël. Die korting vloeit voort uit het feit dat de internationale gemeenschap de soevereiniteit van Israël over die gebieden niet erkent. Op grond van de 'Wet beperking export uitkeringen' hadden de betreffende AOW'ers vanaf 2006 op hun AOW moeten worden gekort. Dat is door uitvoeringsproblemen bij de SVB in het merendeel van de gevallen niet gebeurd. Het herstel leidde tot veel aandacht, vooral door de kwetsbare doelgroep van oorlogsgetroffenen. Uiteindelijk is besloten tot overgangsrecht waardoor AOW'ers die vóór 1-1-2016 in de door Israël bezette gebieden zijn gaan wonen hun recht op alleenstaanden AOW behouden, tenzij er iets aan hun situatie verandert. Vanaf 1 januari 2016 wordt voor nieuwe gevallen de Wet BEU onverkort toegepast.</p> <p>Een delicaat, omstreden en juridisch complex onderwerp waarmee de politiek al sinds 2002 worstelt. Het handelen van de bewindslieden van onder meer SZW hierbij heeft tot discussie geleid.</p>
Rol organisatie	SZW is zowel beleidsverantwoordelijk voor de AOW en de Wet Beu, alsmede als eigenaar van de SVB aanspreekbaar voor de uitvoeringsproblematiek.
Mogelijke andere betrokken organisaties	Ministerie van Buitenlandse Zaken Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Ministerie van Algemene Zaken Sociale Verzekeringsbank

Nummer	6
Hotspot	MH17
Datering	17 juli 2014 – 31 december 2020
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht Tegenstellingen tussen burgers / emoties
Nadere omschrijving	<p>Op 17 juli 2014 stortte een Boeing 777 van Malaysia Airlines met vluchtnummer MH17 neer in Oost-Oekraïne nadat het toestel geraakt was door een luchtdoelraket. Rondom Donetsk woedde op dat moment een pro-Russische opstand. Aan boord waren 298 mensen: 283 passagiers en 15 bemanningsleden. 193 inzittenden bezaten de Nederlandse nationaliteit. Niemand overleefde de ramp. De vliegcrash heeft zowel maatschappelijke beroering als media-aandacht opgeleverd.</p> <p>In 2016 heeft de Tweede Kamer de regering verzocht om met betrekking tot de MH17 vliegcrash een archief op te laten zetten. Het doel daarvan is om al het beschikbare MH17-materiaal zorgvuldig te bewaren, te beheren en toegankelijk te maken en te houden. Dit verzoek is vastgelegd in de motie Omtzigt. Hieraan ligt de overweging ten grondslag dat het enerzijds voor nabestaanden, pers, politiek en samenleving en anderzijds voor de betrokken organisaties belangrijk is dat alle informatie over de ramp en de nasleep daarvan goed en zorgvuldig wordt bewaard en beheerd. Alle betrokken organisaties benoemen deze gebeurtenis als hotspot.</p>
Rol organisatie	<p>De betrokkenheid van SZW bij het MH17-dossier bestaat uit de beantwoording van burgerbrieven, het beleid betreffende de zorg voor nabestaanden (staand beleid), en de advisering van de minister over verdragen en financiële bijdragen aan internationale vervolging en berechting (t.b.v. bespreking in de Ministerraad).</p> <p>Anno 2021 zijn de werkzaamheden t.b.v. het MH17 dossier voor SZW nagenoeg nihil (er kan incidenteel een advies aan de minister langskomen over de internationale vervolging en berechting van verdachten).</p>
Mogelijke andere betrokken organisaties	Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Buitenlandse Zaken

Nummer	7
Hotspot	COVID-19
Datering	2020-heden
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht Tegenstellingen tussen burgers / emoties Debat functioneren overheid
Nadere omschrijving	Op 11 maart 2020 heeft de directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van het nieuwe Coronavirus (ook wel COVID-19 of SARS-CoV-2 genoemd) officieel uitgeroepen als een pandemie. Wereldwijd is er veel maatschappelijke beroering en uitzonderlijk veel aandacht voor dit onderwerp in de media. De Nederlandse Rijksoverheid voert een regierol en werkt samen met allerlei organisaties om besmettingen te voorkomen en de (financiële) gevolgen van het nieuwe virus voor burgers en bedrijven te beperken.
Rol organisatie	Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid regelt in zeer kort tijdsbestek financiële compensatie voor bedrijven en zelfstandigen, die als gevolg van de lockdown omzet verliezen: <ul style="list-style-type: none"> - Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW); Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO); Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) Het ministerie stelt extra middelen beschikbaar aan gemeenten om mensen die hun baan verliezen of in de schulden komen, te ondersteunen. Het ministerie zorgt ervoor dat kinderopvangorganisaties (financieel) kunnen overleven en noodopvang kunnen bieden aan ouders in cruciale beroepen. Het ministerie en Inspectie SZW hebben een rol in de regelgeving en handhaving ten behoeve van (covid)veilige werkplekken.
Mogelijke andere betrokken organisaties	Ministerie van VWS, Inspectie SZW, UWV, SVB, gemeenten.